

GAMTOS TYRIMŲ CENTRO

Smurto ir priekabiavimo
prevencijos atmintinė

Teisės ir personalo skyrius
2026-04-22

KODĖL SMURTO IR PRIEKABIAVIMO PREVENCIJA SVARBI

- **Darbuotojų gerovė ir saugumas**

Pagarbi ir saugi darbo aplinka yra būtina kiekvieno darbuotojo gerovei, orumui ir pasitikėjimui savimi.

- **Poveikis žmogui ir darbui**

Smurtas ir priekabiavimas gali sukelti stresą, baimę, įtampą, bloginti emocinę savijautą, mažinti darbo kokybę ir pasitenkinimą darbu.

- **Poveikis organizacijai**

Tokios situacijos silpnina pasitikėjimą kolektyve, didina įtampą, apsunkina bendradarbiavimą ir blogina darbo klimata.

- **Pagalba ir apsauga darbuotojui**

Darbuotojas turi teisę pranešti apie netinkamą elgesį, gauti pagalbą ir būti apsaugotas nuo neigiamų pasekmių.

- **Gamtos tyrimų centro siekis**

Centras siekia darbo aplinkos, kurioje žmogaus orumas yra gerbiamas, o galimos netinkamo elgesio situacijos atpažįstamos ir sprendžiamos laiku.

KAS YRA SMURTAS IR PRIEKABIAVIMAS

Smurtas ir priekabiavimas – tai nepriimtinas elgesys ar jo grėsmė, kai darbuotojui daromas arba gali būti daromas fizinis, psichologinis, seksualinis ar ekonominis poveikis.

TOKS ELGESYS GALI:

- pažeisti asmens orumą;
- sukurti bauginančią, priešišką, žeminančią ar įžeidžią aplinką;
- sukelti fizinę, turtinę ar neturtinę žalą.

Svarbu žinoti, kad netinkamas elgesys ne visada būna akivaizdus. Kartais jis pasireiškia pasikartojančiais veiksmais, kurie iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti menki, tačiau ilgainiui pradeda žeisti, menkinti ar izoliuoti žmogų.

KAIP GALI PASIREIKŠTI SMURTAS IR PRIEKABIAVIMAS

FIZINIAI VEIKSMAI

- Nepageidaujami prisilietimai,
- stumdymas, trenkimas,
- tampymas,
- fizinio ar psichologinio diskomforto sukėlimas,
- įžeidūs gestai,
- įkyrus dėmesio rodymas.

VERBALINIAI VEIKSMAI

- Riksmai,
- užgaulūs juokeliai,
- sarkazmas,
- šaipymasis,
- nepagrįsti kaltinimai,
- vieša kritika,
- gandų skleidimas,
- šmeižtas,
- grasinimai,
- nepagarbūs kreipiniai,
- žeminantys komentarai apie išvaizdą,
- pažiūras ar asmeninį gyvenimą.

NEVERBALINIAI VEIKSMAI

- Sąmoningas izoliavimas,
- informacijos nesuteikimas,
- prašymų ignoravimas,
- neigiamo nusistatymo demonstravimas,
- žeminančių žinučių siuntimas,
- nepagrįstas darbo sąlygų bloginimas.

DAŽNIAUSIOS PSICHOLOGINIO SMURTO APRAIŠKOS

Psichologinis smurtas dažnai pasireiškia ne viena, o keliomis formomis vienu metu.

DAŽNIAUSIOS APRAIŠKOS:

- grasinimai ir bauginimas;
- pasiekimų nuvertinimas;
- šmeižtas ir gandų skleidimas;
- ignoravimas ir izoliavimas;
- manipuliavimas informacija ar darbo krūviu;
- nepagrįsta ar žeminanti kritika;
- išjuokimas, sarkazmas, įžeidinėjimai;
- nuolatinis menkinimas.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad toks elgesys gali vykti ne tik tiesioginio bendravimo metu, bet ir susirašinėjant, susirinkimuose, komandiruotėse, mokymuose ar kitose su darbu susijusiose situacijose.

KAIP ATSKIRTI KONFLIKTĄ NUO SMURTO

NE KIEKVIENA ĮTEMPTA SITUACIJA YRA SMURTAS AR PRIEKABIAVIMAS.

Kartais darbo aplinkoje kyla konfliktų, nuomonių skirtumų ar įtampos, tačiau tai savaime dar nereiškia smurto.

KONFLIKTUI DAŽNIAU BŪDINGA:

- situacija yra pavienė ar atsitiktinė;
- abi pusės gali išsakyti savo poziciją;
- įmanoma ieškoti sprendimo;
- nėra aiškaus galios disbalanso.

SMURTUI DAŽNIAU BŪDINGA:

- tyčinis elgesys;
- pasikartojimas ir trukmė;
- stiprėjantis spaudimas;
- piktnaudžiavimas valdžia ar padėtimi;
- galios disbalansas;
- nukentėjęs asmuo jaučiasi bejėgis, įbaugintas ar nuolat menkinamas.

KAS NELAIKOMA SMURTU AR PRIEKABIAVIMU

Smurtu ar priekabiavimu savaime nelaikomas teisėtas darbo organizavimas ir darbdavio teisių įgyvendinimas, jeigu tuo nepiktnaudžiaujama.

TAI GALI BŪTI:

- darbdavio reiklumas ir reikalavimas atlikti darbą;
- konstruktyvi kritika ir pagarbus pastabų išsakymas;
- prašymas pateikti paaiškinimą dėl galimo darbo pareigų nevykdymo ar netinkamo vykdymo;
- įspėjimas apie galimą atleidimą įstatymų nustatytais atvejais;
- įspėjimas apie numatomą atleidimą, kai toks įspėjimas yra būtinas;
- pasiūlymas pakeisti darbo sutarties sąlygas įstatymų nustatyta tvarka;
- pasiūlymas nutraukti darbo sutartį šalių susitarimu.

Svarbu: teisėtas vadovavimas netampa smurtu vien dėl to, kad darbuotojui situacija nemaloni. Esminė riba yra piktnaudžiavimas, žeminantis, agresyvus ar selektyviai nukreiptas elgesys.

KUR GALI KREIPTIS DARBUOTOJAS

JEIGU smurtas ar priekabiavimas patiriamas iš kolegos, bendradarbio ar tiesioginio vadovo:

1. Paskirtasis atsakingas asmuo.

Pirmasis kontaktas pagal Centro Smurto ir priekabiavimo prevencijos politiką
el.paštu: pranesk@gamtc.lt

2. Įstaigos vadovas

Jeigu nėra galimybės kreiptis į atsakingą asmenį arba situacija neišsprendžiama.

3. Valstybinė darbo inspekcija/ Darbo ginčų komisija

Jeigu darbdavys nereaguoja ar nesiima būtinų priemonių.

JEIGU smurtas ar priekabiavimas patiriamas iš įstaigos vadovo:

1. Steigėjas / į pareigas vadovą paskyręs asmuo.

2. Valstybinė darbo inspekcija

3. Darbo ginčų komisija

Svarbu: Apie galimą smurtą ar priekabiavimą galima pranešti ir anonimiškai, tačiau nurodžius kontaktinius duomenis lengviau įvertinti aplinkybes, susisiekti ir suteikti pagalbą.

KĄ GALI PADARYTI KIEKVIENAS

- **Gerbti kitų orumą ir ribas** - bendrauti pagarbiai, vengti žeminančių pastabų, pašaipų ir nepagarbių kreipinių.
- **Apgalvoti savo elgesį** - įvertinti, ar žodžiai, tonas, juokai ar žinutės negali žeisti kito žmogaus.
- **Neplatinti gandų ir žeminančios informacijos** - neįsitraukti į apkalbas, šmeižtą ar kolegų menkinimą.
- **Nebūti pasyviu stebėtoju** - pastebėjus netinkamą elgesį, jo nenormalizuoti ir netoleruoti.
- **Palaikyti kolegą** - išklausyti, padrašinti ieškoti pagalbos ir neskatinti tylėti.
- **Reaguoti atsakingai** - patyrus ar pastebėjus galimą smurtą ar priekabiavimą, situacijos nenuvertinti ir prireikus kreiptis pagal nustatytą tvarką.

Visa aktuali informacija ir politika - Centro intranete [[aktyvi nuoroda](#)].

AČIŪ UŽ DĒMESĪ